

MUŞATA-DACIA BOCOŞ
(coordonator)

RAMONA RĂDUT-TACIU
CORNELIA STAN

DICȚIONAR PRAXIOLOGIC
DE PEDAGOGIE
VOLUMUL III
(I–L)

Cuprins

LISTA AUTORILOR.....	7
PREFĂTĂ	11
I.....	13
Bibliografie (pentru litera I)	117
Î.....	125
Bibliografie (pentru litera Î)	231
J	239
Bibliografie (pentru litera J)	299
K	303
Bibliografie (pentru litera K).....	307
L.....	308
Bibliografie (pentru litera L)	371
APLICAȚII GENERALE	376

Iconic (cu referire la conținuturile curriculare) – Modalitate de transpunere didactică a conținuturilor curriculare (în vederea însușirii lor de către educabili) cu ajutorul imaginilor și al reproduselor figurative. În acest sens, J. Bruner consideră că orice conținut care urmează să fie prezentat copiilor poate fi organizat și structurat adecvat, astfel încât să devină posibilă predarea lui la orice vârstă: „(...) există o anumită formă a oricărei priceperi sau cunoștințe, de natură să fie transmisă la orice vârstă am vrea să-o introducem în educație” (1970, p. 49). În funcție de caracteristicile conținuturilor și de vârstă elevilor, se poate opta pentru modalități de exprimare a ideilor, pentru sisteme de notații sau „traduceri” diferite ale unora și acelorași cunoștințe, care pot fi mai mult sau mai puțin expresive și adecvate particularităților psihologice proprii vârstei. În vederea realizării activității de predare, Bruner (1970) recomandă următoarele variante de transpunere a conținuturilor (cărora le sunt asociate anumite modalități de cunoaștere a obiectelor și fenomenelor lumii reale, de reprezentare a ideilor): 1) în registrul acțional, în acțiuni (modalitatea de cunoaștere este activă, se bazează pe acțiune, manipulare, exersare); 2) în registrul iconic, al reprezentărilor și imaginilor (modalitatea de cunoaștere este axată pe utilizarea imaginilor, în absența manipulațiilor efective); 3) în registrul simbolic, propozițional (modalitatea de cunoaștere este bazată pe utilizarea simbolurilor-cuvinte sau a altor semne convenționale). Cele trei registre se cer valorificate și îmbinate rațional, fără să se absolutizeze sau să se marginalizeze vreunul. Spre exemplu, în legătură cu rolul imaginilor în formarea conceptelor, psihologul M. Zlate (1973) afirma că se poate dispune de un suport intuitiv mai mult sau mai puțin solid, care poate sprijini asimilarea conceptelor și procesul de conceptualizare; dacă suportul intuitiv este valorificat excesiv, el devine predominant, poate domina conținutul conceptelor, care vor fi invadate, sufocate, sau se poate distanța de el, ceea ce îngreunează procesualitatea conceptualizării; alteori, însă, concepțele sunt introduse și definite prin intermediul imaginilor bine selectate și dozate. (*Exemplu: Iconicul se „deosebește de simbolurile convenționale și arbitrar cum sunt cuvintele ce nu seamănă prin forma lor cu realitățile pe care le desemnează”.* – P. Popescu-Neveanu, 1978, p. 317)

Ideal (cu determinări educaționale) – 1. **Ideal de viață** – Reprezentare mentală, imagine a dezirabilității referitoare la modul de viață la care aspiră o persoană. Construirea idealului de viață este un proces care începe în primii ani de existență, unele elemente ale lui apărând în jurul vârstei de 4-5 ani; perioadele cele mai relevante în conturarea acestuia sunt, însă, preadolescența și adolescența, la sfârșitul cărora apare

Respect pentru oameni și cărți

destul de bine conturat. Idealul de viață se configerează, predominant, sub influența modelului de viață al educatorilor, al membrilor familiei, al celorlalte persoane din jurul copiilor și tinerilor. Un ideal de viață conturează tipurile de valori după care un individ sau o generație se ghidăză și în funcție de care acționează în scopul propriei formări și deveniri, prin proiectarea și atingerea progresivă a scopurilor și obiectivelor pe termen mai scurt sau mai lung. În acest fel, idealul de viață poate fi înțeles și ca o modalitate de proiectare a unei persoane în viitor, prin anticiparea tendințelor principale de dezvoltare care acționează în societate, precum și a propriilor resurse de materializare a aspirațiilor personale. Pe parcursul vieții, idealul de viață poate suferi nuanțări și dezvoltări, întrucât formarea și dezvoltarea lui sunt influențate de contextele relațional-situatională și sociale ale persoanei, precum și de experiențele personale și sociale traversate de aceasta. Sistemul de valori promovate care stau la baza idealului de viață reflectă, în bună măsură, gradul de maturizare al persoanei (*Dicționar de pedagogie*, 1979), viziunea asupra vieții, mentalitatea proprie și.a. (Exemplu: „Reprezentând o decisivă forță spirituală, idealul are o structură complexă în care noi distingem: a) *sensul vieții*, direcția în care se orientează persoana; b) *semnificația vieții*, însemnatatea ce își se acordă acesteia și nivelul de aspirații; c) *scopul vieții* sau obiectivul întregii existențe personale; d) *modelul idealizat* sau idealul, care este urmat, pasionat și consecvent.” – P. Popescu-Neveanu, 1978, p. 318) Vezi și **ideal educațional/ educativ/ pedagogic, ideal estetic, ideal moral/ moral-civic.** 2. **Ideal educațional/ educativ/ pedagogic –** Finalitatea educațională cu gradul cel mai mare de generalitate, care exprimă orientările strategice pentru activitatea educativă văzută în ansamblu, la nivelul întregii societăți, într-o anumită etapă istorică a dezvoltării economice, sociale, științifice și culturale a unei țări. Practic, idealul educațional/ educativ/ pedagogic condensează modelul proiectiv de personalitate spre care tinde societatea, în acord cu sistemul de valori pe care aceasta le promovează; este vorba despre un model dinamic, având caracter prospectiv și programatic, ce configerează sintetic trăsăturile cardinale dezirabile ale personalității umane, care ar urma să se regăsească la nivelul fiecărei personalități, funcție de dezvoltarea ontogenetică și de particularitățile psihofizice proprii. Așadar, idealul educațional/ educativ/ pedagogic reflectă și exprimă coordonatele majore ale societății, într-o anumită epocă sau perioadă istorică, iar educația este chemată să urmărească atingerea lui. (Exemplu: „Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii.” – articolul 2, alineatul (3) din Legea Educației Naționale nr. 1/ 2011, cu modificările și completările ulterioare – <http://legeaz.net/legea-educatiei-nationale-1-2011/>) Originile idealului educațional se află în realitatea socială, psihologică și pedagogică, realități care se află într-o continuă dinamică, astfel încât idealul se modifică și se îmbogățește permanent, pe toate cele trei dimensiuni ale sale, de altfel, interrelaționate: a) dimensiunea socială – prin orientările pe care le imprimă acțiunii educaționale, idealul este în concordanță cu tendințele generale de dezvoltare a societății; b) dimensiunea psihologică – idealul configerează tipul de personalitate

Respect pentru oameni și cărti

pe care societatea îl reclamă; c) dimensiunea pedagogică – se referă la oportunitățile și posibilitățile de care dispune sau pe care va trebui să le dețină practica educațională pentru a urmări în mod eficient idealul educațional (M. Bocoș, D. Jucan, 2008). Vezi și **educație, finalitățile educației/ educaționale/ instructiv-educative, personalitate, valoare**. **3. Ideal estetic** – Model proiectiv și prospectiv de frumos spre care tinde, în general, societatea umană, într-o anumită epocă sau perioadă istorică; el exprimă ceea ce este specific, dominant în receptarea, evaluarea și crearea frumosului artistic, social, natural, în diversitatea gusturilor estetice și în atitudinile estetice dezirabile. Vezi și **educație estetică, estetică**. **4. Ideal etic** – Model proiectiv, prospectiv și programatic, care cuprinde chintesația dimensiunii etice a personalității umane, structurat pe un sistem de valori și principii caracteristice opțiunilor comportamentale de factură etică ale unei societăți, spre care tinde o colectivitate sau un individ, într-o anumită epocă sau perioadă istorică. Vezi și **etică**. **5. Ideal moral/ moral-civic** – Model proiectiv, prospectiv și programatic, care cuprinde chintesația dimensiunii morale/ moral-civice a personalității umane, într-o anumită epocă sau perioadă istorică și care este structurat pe un sistem de elemente axiologice, sistem pe care societatea îl consideră dezirabil. Devalorizarea idealurilor morale/ moral-civice poate determina criza morală, fie la nivelul unui individ, fie la nivelul societății. Vezi și **educație civică, educație morală**. **6. Ideal profesional** (al unei persoane) – Imagine mentală a unei profesii, în care se proiectează și se condensează aspirațiile profesionale/ ocupaționale ale unei persoane. În principal, conturarea idealului profesional propriu presupune: conștientizarea posibilităților personale de construire a propriului traseu de carieră și de dezvoltare în carieră; alegerea profesiei/ carierei spre care persoana aspiră, pe care o consideră ideală; vizarea unui nivel înalt de (auto)realizare profesională, de dezvoltare a competențelor profesionale și a culturii profesionale. Vezi și **alegerea profesiei/ carierei, aspirație profesională/ ocupațională, autodepășire, carieră, competențe profesionale, cultură profesională**.

Idealism pedagogic – Orientare în pedagogie care consideră că scopul fundamental al educației îl reprezintă formarea „omului ca om”, indiferent de orice determinare social-istorică. Inspirat de curentul idealist din filozofie, idealismul pedagogic cunoaște următoarele faze: a) idealismul clasic; b) idealismul individualist al lui J.-J. Rousseau (care face trecerea de la idealul „omului tip”, impus din afară, la idealul dezvoltării individualității, prin cultivarea tuturor disponibilităților și potențialităților individului); c) idealismul moral al lui I. Kant (care accentuează delimitarea scopului educației de orice realitate concretă, de orice finalități de ordin practic, el considerând că telul fundamental al vieții îl reprezintă subordonarea ei idealului și legii morale); d) idealul neoclasicist al secolului XIX (care promova o cultură formativă, care punea în valoare individualitatea, o cultură integrală, care viza: cunoașterea lumii obiective cu ajutorul științelor pozitive; cunoașterea lumii subiective prin științele umaniste; cultivarea capacății de a stabili raporturi logice și raporturi cantitative, prin studiul logicii și matematicii, discipline deosebit de formative) (http://cis01.ucv.ro/DPPD/valori_clasice_in_educatie.pdf, *Dicționar de pedagogie*, 1979).

Idee pedagogică 1. Reprezentare sumară, vedere de ansamblu, globală, elementară asupra unui aspect educațional, produs al activității de gândire în domeniul științelor educației. Mai multe idei pedagogice articulate într-un sistem coherent, care asigură o anumită viziune și înțelegere a evenimentelor, proceselor și fenomenelor educaționale formează o concepție pedagogică. Vezi și **concepție pedagogică**. Ideile și tezele pedagogice fundamentale care stau la baza unor abordări conceptuale generale asigură substanța unei doctrine pedagogice. Vezi și **doctrină pedagogică**.

2. Idee pedagogică ancoră/ pivot/ forță/ cheie – Idee de bază, principală, esențială, referențială pentru anumite arii de conținuturi, care este valorificată în abordările pedagogice, în eseuri, în prezentări, în expuneri/ dezbatieri, în cercetări pedagogice, în studii și articole etc. În jurul ideilor ancoră/ pivot/ forță/ cheie, în jurul explicitărilor necesare și al relațiilor care se stabilesc între acestea se organizează întregul discurs pedagogic. Vezi și **discurs pedagogic/ educațional, explicitare**.

3. Idee pedagogică preconcepță – Idee pedagogică admisă, adoptată fără o cercetare atentă prealabilă, adesea cu caracter empiric, care poate duce la formarea unei concepții empirice. Vezi și **concepție pedagogică empirică**. În general, în cunoașterea pedagogică și în cunoașterea științifică, se recomandă adoptarea unei atitudini impersonale și obiective, neimplicarea în raționamente și judecăți a unor idei preconcepute, a unor prejudecăți proprii, precum și manifestarea respectului pentru datele științifice, pentru fundamentarea științifică a noului, pentru rigurozitatea științifică. Vezi și **cunoaștere empirică, cunoaștere pedagogică**.

Identificare (în teoria și practica educațională) – 1. (în psihologia cognitivă, în procesul învățării cognitive) Formă de asociere cognitivă care facilitează învățarea, prin care se recunoaște un obiect sau un eveniment ca apartinând unei clase, permitând stabilirea unei corespondențe între obiectul/ evenimentul percepții și modelul mental (recunoașterea prin asimilare cu o schemă cognitivă) (R. Doron, F. Parot, 2008).

2. (în psihologia socială, în procesul învățării sociale) Mecanism de învățare și dezvoltare socială, prin care subiectul, la nivel inconștient, adoptă attribute, trăiri, aspirații etc. care aparțin altrei persoane (ori unui personaj), manifestându-se astfel o transformare parțială sau totală, după modelul persoanei/ personajului cu care s-a identificat. Având caracter inconștient, identificarea se deosebește de imitație, care este o copie conștientă a comportamentelor, a felului de a fi și reacționa, a modului de prezentare fizică etc. ale unei persoane/ unui personaj (*exemplu*: identificarea elevului cu un anumit personaj literar, cu trăsăturile acestuia sau cu experiențele sale, reale sau fictiționale, surprinse de opera literară studiată). Ulterior, persoana poate învăța acest nou comportament pentru eficientizarea căruia își poate dezvolta un control intern.

3. (în psihologia socială) Mecanism psihologic prin care are loc o autodescoperire a diverselor caracteristici proprii care vor conduce la formarea identității unei persoane, de *exemplu*: identificare socială (prin recunoașterea apartenenței sociale la o (micro)comunitate, (micro)colectivitate, școală, clasă de elevi etc.), identificare vocațională (descoperire de aptitudini, capacitați și abilități proprii adecvate pregăririi pentru o anumită carieră), identificare afectivă (recunoașterea capacitații de transpunere emoțională în situația altor persoane/ empatie) și.a. Vezi și **empatie, identitate (a educabililor/ a grupurilor de educabili/ a microcolectivităților)**.

Respect pentru pamânt și apă

Identitate (a educabililor/ a grupurilor de educabili/ a microcolectivităților) – Particularitate a educabilului/ a grupurilor de educabili/ a microcolectivităților, care reflectă conștiința individuală/ colectivă, capacitatea individului/ a grupului/ a microcolectivității de a rămâne același/ aceeași (ca individualitate/ ca grup/ ca microcolectivitate), justificând diferențierea față de ceilalți educabili/ celelalte grupuri/ celealte microcolectivități, păstrarea trăsăturilor psiho-sociale, educaționale, etnice, culturale. Identitatea poate particulariza în mod definitoare interacțiunile educabilului/ grupului de educabili/ microcolectivităților de educabili cu mediul (spre exemplu, mediul educațional, mediul social, mediul cultural, mediul economic etc.). (Exemplu: „identitatea este produsul și condiția conștiinței de sine care, la rândul ei, se dezvoltă în unitate cu conștiința de lume.” – P. Popescu-Nevezanu, 1978, p. 319; Din perspectivă etno-culturală, conservarea identității unui grup minoritar sub aspect etnic, cultural, religios etc. este de dorit în mediul multicultural al societății contemporane, în locul asimilării respectivului individ sau grup minoritar de către cultura majoritară. Transpusă în context educațional, educația multiculturală orientată spre păstrarea identității se reflectă în proiectarea și organizarea unor demersuri instructiv-formative adaptate specificului etnic, religios sau rasial al fiecărui dintre elevii aparținând unor comunități diferite.) Vezi și **individualitate (cu determinări educaționale)**.

Identitatea testelor docimologice – Cerință referitoare la gradul în care acel test este în mod semnificativ diferit de alte teste, prin scopurile evaluative urmărite și prin tehniciile de evaluare valorificate. Pericolul afectării identității unui test apare în cazul testelor elaborate de cadrele didactice, mai mult sau mai puțin empiric, prin compilația itemilor unui test standardizat sau valorificându-se băncile de itemi ale școlilor (M. Bocoș, D. Jucan, 2007). (Exemplu: Testele docimologice „rezintă o triplă identitate: identitatea de conținut, identitatea condițiilor de aplicare, identitatea criteriilor de apreciere”. – C. Cucoș, 2002, p. 404) Vezi și **bancă de itemi, test docimologic**.

Ierarhie (în teoria și practica educațională și în managementul educațional) –
1. (în sens general) Caracteristică a oricărui sistem (social, pedagogic, psihic, biologic) de a fi structurat pe mai multe niveluri dispuse pe verticală și aflate în interacțiuni de supraordonare și subordonare; ierarhia nu este liniară, ci interacționistă (P. Popescu-Nevezanu, 1978). **2. Ierarhia achizițiilor** – Tip de ierarhie referitoare la ordonarea serială logică a achizițiilor pe care le deține o persoană, pe baza unui anumit criteriu sau a unui ansamblu de criterii (semnificație, grad de operaționalitate, grad de generalitate, intensiune, extensiune etc.). Vezi și **corelația (achizițiilor)**, **extensiunea conceptelor pedagogice/ noțiunilor pedagogice/ termenilor pedagogici**, **intensiunea conceptelor pedagogice/ noțiunilor pedagogice/ termenilor pedagogici**. **3. Ierarhia candidaților/ cursanților** – Tip de ierarhie referitoare la ordonarea candidaților/ cursanților în conformitate cu rezultatele obținute (de exemplu: rezultatele examenului pentru obținerea gradului didactic II/ rezultatele evaluării finale la finalul unui curs/ program de formare continuă). Vezi și **curs/ program de formare continuă, examen**. **4. Ierarhia elevilor/ ierarhie școlară** – Tip de ierarhie referitoare la ordonarea elevilor în conformitate cu rezultatele obținute (de exemplu, rezultatele școlare la sfârșitul unui an

Respect pentru pameni și cărti

școlar, rezultate la concursuri școlare, rezultate la examene de Evaluare Națională). Vezi și **concurs, examen**.

5. Ierarhie managerială (în domeniul educațional) – Tip de ierarhie referitoare la ordonarea structurilor și funcțiilor manageriale la nivelul unei instituții educaționale de la nivelurile micro-, mezo- sau macroeducațional.

(*Exemplu*: În conformitate cu articolul 41, alineatul (2) din Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar – Anexă la OMENCS nr. 5079/ 31.08.2016, <https://www.edu.ro/sites/default/files/Regulament%20cadru%20202016.pdf>: „Prin organigrama unității se stabilesc: structura de conducere și ierarhia internă, organismele consultative, catedrele, comisiile și celealte colective de lucru, compartimentele de specialitate sau alte structuri funcționale prevăzute de legislația în vigoare.”)

6. Ierarhie pedagogică – Sistem de subordonare a unor persoane/ a unor achiziții/ a unor elemente pedagogice, didactice, curriculare etc./ a unor structuri instituționale/ a unor structuri manageriale/ a unor funcții/ a unor instanțe educationale etc. inferioare față de cele superioare. (*Exemplu*: Ciclurile de învățământ reprezintă structuri ierarhizante ale perioadei școlarității.) Vezi și **cicluri de învățământ/ cicluri de școlarizare/ cicluri școlare/ trepte de școlaritate**.

7. Ierarhii ale învățării – Tip de ierarhie referitoare la subordonarea sau supraordonarea diferitelor competențe intelectuale solicitate de un anumit domeniu al învățării. R.M. Gagné (1975) a afirmat că sarcinile de învățare pentru formarea competențelor intelectuale pot fi ierarhizate în funcție de complexitatea lor, pornind de la recunoașterea stimulu-lui, generarea răspunsului aferent, stabilirea de proceduri de lucru, utilizarea terminologiei specifice, realizarea distincțiilor, construcția conceptelor, aplicarea regulilor și ajungând la rezolvarea problemelor. Astfel, semnificația ierarhiei este identificarea aspectelor care ar trebui să fie completate, clarificate, pentru a facilita învățarea la fiecare nivel (R.M. Gagné, 1975). (*Exemplu*: „Pentru a se forma o anumită competență, profesorul nu trebuie să parcurgă cu elevul întreaga ierarhie a învățării, ci numai să se asigure că el stăpânește competența imediat subordonată. De exemplu, pentru rezolvarea unei probleme de exprimare într-o limbă străină, competența imediat anterioară în ierarhia învățării este cunoașterea unor reguli gramaticale și de pronunție.” – M. Ștefan, 2006, pp. 152-153)

Ierarhizare (în teoria și practica educațională)/ ierarhizare pedagogică – Operație de ordonare serială logică a unor elemente pedagogice, pe baza unui criteriu/ unor criterii obiectiv(e) (*exemplu*: ierarhizarea achizițiilor pe care le deține o persoană, în funcție de: semnificația acestora, gradul de operaționalitate, gradul de generalitate, intensiune, extensiune etc.; ierarhizarea priorităților educaționale/ pedagogice/ didactice în funcție de nivelul clasei și de interesul elevilor pentru disciplina de studiu; ierarhizarea ideilor în funcție de gradul de generalitate; ierarhizarea conținuturilor curriculare în funcție de natura lor; ierarhizarea exercițiilor și problemelor în funcție de gradul de complexitate; ierarhizarea priorităților manageriale în funcție de documentele legislative naționale și de planul de dezvoltare instituțională).

Ierbar școlar – Colecție de plante uscate, presate între foi de hârtie (absorbantă), păstrate în mape (speciale) sau în cutii etichetate și organizate pe grupe sistematice,

Respect pentru oameni și cărti

constituind un material pentru studiul lor în contexte școlare (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009). În funcție de tematică, ierbarele școlare pot fi: a) sistematice, în care plantele sunt organizate pe familii și genuri sistematice; b) tematice și morfologice, care cuprind diferite plante sau organe vegetale. Pentru valorificarea eficientă a ierbarelor se recomandă ca fiecare elev să alcătuiască ierbare școlare și să le utilizeze pentru a studia progresiv plantele, organele vegetale, structura și funcțiile plantelor, mediul lor de viață, principalele grupe de plante etc.

Ieșire din sistemul educațional – 1. Componentă a sistemului de învățământ, cu dinamică proprie, constând într-o grupare de variabile specifice, determinate de funcționalitatea sistemului educațional și reflectate de rezultatele învățării/ produsele școlii, prin raportare la obiectivele educaționale prefigurate. Ieșirea din sistem se referă la pregătirea educaților pentru diferite roluri profesionale și sociale (outputul), respectiv asigură particularitățile absolvenților (serii și număr de absolvenți, grad de pregătire, sistem de competențe deținute etc.). Analizele critice efectuate asupra ieșirilor din sistemul educațional permit reglarea acestuia, fie prin intervenții la nivelul intrării în sistem, fie la nivelul procesului educațional derulat în timp. (*Exemplu: „Ieșirile din sistem consemnează rezultatele activităților de educație/ instruire, concretizate la diferențele intervale de timp (vezi, de exemplu, calitatea absolvenților de învățământ primar, secundar – gimnazial, liceal, profesional –, superior). Implică o multitudine de răspunsuri, evaluabile în mod continuu în termeni de reglare-autoreglare. Calitatea ieșirilor confirmă calitatea activităților de instruire realizate conform orientărilor valorice stabilite la nivelul intrărilor în sistem.”* – S. Cristea, L. Șerbănescu, 2008, în D. Potolea, I. Neacșu, R.B. Iucu, I.-O. Pânișoară (coord.), 2008, p. 29.) Vezi și **output (educațional)/ flux de ieșire (din sistemul de învățământ)**. **2.** Proces de părăsire a sistemului educațional de către elevi, fie în mod fortuit, din cauza abaterilor de la normele și reglementările școlare (absențe numeroase ce conduc la exmatriculare, situații grave de îmbolnăvire ș.a.), fie în mod voluntar, prin abandon școlar. Vezi și **abandon școlar**. **3.** Proces de părăsire a sistemului educațional de către angajați (personal didactic, personal didactic auxiliar sau personal nedidactic), fie în mod fortuit, din cauza abaterilor disciplinare de la normele și reglementările sistemului de învățământ, incapacității promovării examenului de definitivare în învățământ (în cazul cadrelor didactice), a neîndeplinirii cerințelor din fișa postului ș.a., fie în mod voluntar, prin orientarea înspre alte domenii profesionale.

Igiena activității/ muncii intelectuale – Ramură a igienei muncii care studiază particularitățile activității intelectuale, relația acesteia cu funcționarea organismului în ansamblul său, elaborând măsuri de asigurare a sănătății fizice și psihice, precum și de sporire a productivității muncii. În același timp, igiena activității/ muncii intelectuale urmărește îmbunătățirea condițiilor de muncă intelectuală, pornind de la particularitățile spațiului și mediului în care se desfășoară activitatea intelectuală și până la modul de îmbinare a muncii intelectuale cu odihna, astfel încât să fie preîntâmpinate condițiiile improprii, secvențele de muncă intelectuală intensă și nerățional organizată, care pot